

mucf

Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällsfrågor

Så funkar EU

Presentationsstöd

Innehåll

Om presentationsstödet	3
Så funkar EU	3
Vad vet du om EU?	4
Visste du detta om EU?	5
Varför ska vi lära oss om EU?	7
Vad är EU?	8
Perspektiv 1: EU är ett fredsprojekt	9
Perspektiv 2: EU är ett samarbete mellan medlemsstater	11
Perspektiv 3: EU handlar om fri rörlighet	12
Perspektiv 4: EU = EU:s värderingar	14
Ett politiskt system	16
EU kostar – är det värt pengarna?	18
Vad gör EU?	19
EU är aktivt i nästan alla områden som rör våra liv och vår vardag	20
5 viktigaste samhällsfrågorna för unga	21
Exempel på EU-lagar	22
Exempel på mål uppsatta av EU	24
Exempel på stödprogram från EU	25
Varför samarbeta?	26
Hur stiftar EU lagar	27
De lagstiftande institutionerna i EU	28
Diskussionsövning Europaparlamentet	30
Så förbjöds engångsplast i EU.	31
Från förslag till beslut	32
Hur hänger du, Sverige och EU ihop?	34
Mycket av politiken sker på hemmaplan	35
Riksdagen, regeringen och EU	37
Riksdagen, regeringen och EU	38
Diskussionsfråga Sverige och EU	39
Regionen och EU	40
Regionen, kommunen och EU	41
Kommunen och EU	42
Kommunen och EU	43
Hur kan du påverka EU-politiken	44

Så funkar EU

Om presentationsstödet

Det här presentationsstödet är till för att ge extra bakgrundsinformation till dig som ska hålla i presentationen så att du ska känna dig trygg och kunna svara på eventuella följdfrågor. Det är du som kan din målgrupp bäst så anpassa presentationen efter din målgrupps kunskaper och erfarenheter.

Vi har försökt att dela upp materialet i mer baskunskap och mer avancerad kunskap. Den senare har rubriken Fördjupning och har grön bakgrund.

Tips och frågor

Text under rubriken Tips och frågor är förslag på instruktioner till hur du kan inleda och komplettera materialet.

Vad vet du om EU?

Vilken bild får du upp när du hör ordet EU?

Är det viktigt att lära sig om EU?

Vad vet du om EU?

Tips och frågor

Innan du börjar presentationen – fråga gruppen vad den vet om EU.

- Försök ringa in vilka tankar och idéer som finns när ordet EU dyker upp?
- Vilka symboler, personer, byggnader förknippas med EU?
- Fråga sedan varför gruppen tror det är viktigt att lära sig om EU?

Visste du detta om EU?

- Första byggstenen är Europeiska kol- och stålunionen 1952
- EU har 27 medlemsländer
- Sverige har varit medlem sedan 1995
- Storbritannien var det första landet att lämna EU
- EU har 24 officiella språk
- Alla medlemsländer betalar en avgift till EU:s budget. Cirka 90 procent av pengarna går tillbaka till medlemsländerna i form av olika stöd och program – ett exempel är Erasmus+
- EU har 446 miljoner invånare och har därmed den tredje största befolkningen i världen efter Kina och Indien
- EU är den största inre marknaden i världen
- EU är den största biståndsgivaren i världen

Visste du detta om EU?

Här kommer nio olika faktapunkter som dels visar på vad EU är och består av samt vilken makt EU har och hur EU påverkar oss i vår vardag men också världen i stort.

1. **Första byggstenen är Europeiska kol- och stålunionen 1952**-som bildades efter andra världskrigets slut. Sedan dess har EU utvecklats genom att skapa en gemensam inre marknad, instiftat nya lagar och fått fler och fler medlemsländer.¹
2. **Idag har EU 27 medlemsländer.** Den sista medlemsstaten är Kroatien som blev medlem 2013.²
3. **Sverige har varit medlem sedan 1995.** 1994 röstade Sveriges befolkning om Sverige skulle bli medlem i EU.³
4. **Storbritannien var det första landet att lämna EU.** 23 juni 2016 röstade Storbritanniens befolkning för att lämna EU. Sedan dess har Storbritannien deltagit i långa förhandlingar för att bestämma hur Storbritannien ska lämna EU och hur den framtida relationen med EU ska se ut. Den 1 januari 2021 lämnar Storbritannien EU på riktigt.
5. **EU har 24 officiella språk.** Det betyder till exempel att en minister från

¹ Sveriges riksdag. EU-information, EU:s historia Europiskt samarbete i över 60 år: <http://eu.riksdagen.se/vad-ar-eu/medlem-i-eu/eus-historia/#Viktiga-år-i-EUs-historia>

² Sveriges riksdag. EU-information, Medlem i EU 27 EU-länder samarbetar: (<http://eu.riksdagen.se/vad-ar-eu/medlem-i-eu/#>)

³ Sveriges riksdag. EU-information, Medlem i EU 27 EU-länder samarbetar: (<http://eu.riksdagen.se/vad-ar-eu/medlem-i-eu/#>)

Sverige kan tala svenska i ett möte och att de andra ministrarna som inte förstår svenska kan få det översatt via tolk till sitt språk.⁴

6. **Alla medlemsländer betalar en avgift till EU:s budget.** Cirka 90 procent av pengarna går tillbaka till medlemsländerna i form av olika stöd och program – ett exempel är Erasmus+programmet⁵.
7. **EU har den tredje största befolkningen i världen efter Kina och Indien.**⁶
8. **EU är den största inre marknaden i världen.** Det betyder att om ett land utanför EU vill handla med ett land i EU måste de ha ett handelsavtal med EU. EU kan påverka världshandel genom att upprätta olika handelsavtal⁷.
9. **EU är den största biståndsgivaren i världen.** Det gör att EU kan påverka genom att ställa olika krav för att ett land ska kunna få bistånd.⁸

Tips och frågor

Efter att du har gått igenom de 9 faktapunkterna kan du ställa frågan: **Vilka punkter tycker du visar på att vi behöver lära oss om EU?**

⁴ EU. Europa, About the EU, EU languages: https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-languages_en

⁵ Sveriges riksdag. EU-information. EU:s budget, Pengar går tillbaka till EU-länderna: <http://eu.riksdagen.se/vad-gor-eu/eus-budget/#>

⁶ EU. Europa. About the EU. EU in figures. Living in the EU: https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/living_en

⁷ Europeiska kommissionen. Trade. Policy. EU position in world trade: <https://ec.europa.eu/trade/policy/eu-position-in-world-trade/>

⁸ Europeiska kommissionen. Aid. Development cooperation. Fundamental rights. Recipients and results of EU aid: https://ec.europa.eu/info/aid-development-cooperation-fundamental-rights/recipients-and-results-eu-aid_en

Varför ska vi lära oss om EU?

- Första byggstenen är Europeiska kol- och stålunionen 1952
- EU har 27 medlemsländer
- **Sverige har varit medlem sedan 1995**
- Storbritannien var det första landet att lämna EU
- EU har 24 officiella språk
- **Alla medlemsländer betalar en avgift till EU:s budget. Cirka 90 procent av pengarna går tillbaka till medlemsländerna i form av olika stöd och program – ett exempel är Erasmus+**
- EU har 446 miljoner invånare och har därmed den tredje största befolkningen i världen efter Kina och Indien
- **EU är den största inre marknaden i världen**
- **EU är den största biståndsgivaren i världen**

Varför ska vi lära oss om EU?

De fetmarkerade punkterna är områden som vi idag kommer gå in lite djupare på. Dessa visar tydligt hur EU-samarbetet påverkar oss och varför det är viktigt att lära sig om EU.

- **Att Sverige har varit medlem sedan 1995** – betyder till exempel att Sverige behöver följa EU:s lagar och regler. EU:s lag står över svensk lag. Men kan Sverige påverka vilka regler och lagar som EU fattar? Kan Sveriges befolkning påverka EU? Kan du påverka EU?
- **Att alla medlemsstater betalar en avgift till EU** betyder att Sveriges skattepengar går till att betala EU. Men används pengarna rätt? Är det rätt att cirka 90 procent av pengarna går tillbaka till medlemsländerna i form av olika stöd och program som till exempel Erasmus+? Hur påverkar Sverige att EU:s pengar används rätt? Kan du vara med och påverka?
Visste du att du har möjlighet att studera i ett annat EU-land på samma villkor som dem som bor i landet? Visste du att du har möjlighet att åka på ungdomsutbyten och träffa andra unga från Europa genom Erasmus+bidrag?
- **Att EU är den största inre marknaden i världen** betyder att EU bestämmer vilka regler som ska gälla på den inre marknaden. Till exempel så har EU bestämt att du ska kunna använda din internetsurf och kunna ringa för samma kostnad i andra EU-länder som i Sverige. Hur påverkar Sverige vilka regler EU sätter och hur kan du påverka?
- **Att EU är den största biståndsgivaren i världen** betyder att EU ger pengar till andra länder. Men kan Sverige vara med att påverka att biståndspengarna används på rätt sätt? Kan du vara med och påverka?

Vad är EU?

Det går att besvara den här frågan på flera olika sätt och vilket sätt man väljer beror ofta på vilket perspektiv en har.

Fördjupning

Inom statsvetenskapen är det vanligt att använda olika teorier för att förklara bakgrunden och utvecklingen av komplexa system och processer såsom bildandet av Europeiska unionen. Nedan finns fyra olika förenklade förklaringar till EU:s bildande baserade på fyra statsvetenskapliga teorier: historisk institutionalism, intergovernmentalism/realism, neo-funktionalism och konstruktivism.

Tips och frågor

Använd gärna diskussionskortet – Vad gör EU? En gemensam europeisk marknad och EU:s utvidgning till denna del av presentationen.

Perspektiv I: EU är ett fredsprojekt

EU växte fram efter att andra världskriget hade ödelagt Europa. När länder handlar med varandra och människor integreras vill ingen kriga. Kostnaden blir helt enkelt för hög.

2012 fick EU Nobels fredspris för sitt arbete för fred, försoning, demokrati och mänskliga rättigheter i Europa.

70 år av
varaktig fred

mucf Myndigheten för ungdoms- och civiltillsfrågor

Perspektiv 1: EU är ett fredsprojekt

Fred i Europa – samarbetet tar sin början

Första byggstenen är den Europeiska kol- och stålunionen 1952 efter andra världskrigets slut. Genom kol- och stålunionen kontrollerades produktionen av kol och stål av en överstatlig myndighet och ett av syftena var att förhindra kapprustning mellan länderna som nyligen varit med om andra världskriget.

De ursprungliga medlemsländerna är Belgien, Frankrike, Italien, Luxemburg, Nederländerna och dåvarande Västtyskland.

Fördjupning

1957 undertecknas Romfördraget. Därigenom skapas Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEG), även kallad den gemensamma marknaden. Länderna börjar nu samarbeta kring jordbrukspolitik, handelspolitik och fredlig användning av kärnkraft⁹.

⁹ Sveriges riksdag, EU-information, EU:s historia. Europeiskt samarbete i över 50 år: <http://eu.riksdagen.se/vad-ar-eu/medlem-i-eu/eus-historia/#Viktiga-år-i-EUs-historia>

År 2012 fick EU Nobels fredspris för sitt arbete för fred, försoning, demokrati och mänskliga rättigheter i Europa.

Enligt Eurobarometern tycker 74 % av svenskarna att fred och fri rörlighet är det bästa som EU uppnått¹⁰

Tips och frågor

Diskussionsfråga – Stämmer det att EU är ett fredsprojekt? Är EU ett fredsprojekt fortfarande idag?

¹⁰ Standard Eurobarometer 91, Fact sheets in English. Sweden. 2. EUROPEAN UNION CITIZENSHIP (2019): <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/standard/yearFrom/1974/yearTo/2019/surveyKy/2253>

Perspektiv 2: EU är ett samarbete mellan medlemsstater

Gemensamma utmaningar kräver gemensamma lösningar.

Tillsammans är EU:s medlemsländer en starkare röst i världspolitiken och i internationell handel.

EU står för 60 procent av världens bistånd. Det gör EU till världens största biståndsgivare.

mucf Myndigheten för ungdoms- och civiltillsfrågor

Perspektiv 2: EU är ett samarbete mellan medlemsstater

Enligt ett perspektiv är EU i huvudsak ett samarbete mellan medlemsstaterna. Medlemsstaterna väljer att samarbeta då de ser en vinning i att samarbeta. De tre mest framstående orsakerna till att medlemsstaterna vill samarbeta är: ekonomi, säkerhetspolitik samt ideologi och identitet.¹¹

Det går därför att förklara att EU:s medlemsländer beslutat att överlåta viss politisk makt inom vissa områden till EU genom att säga att det är för att länderna blir starkare tillsammans. Tillsammans kan de lättare hantera säkerhetshot som miljöförstöring och gränsöverskridande brottslighet.

Samarbetet ger unionen utrymme att påverka världspolitiken. Tillsammans kan länderna också till exempel ställa krav på storföretag i utlandet om frågor som rör miljöstandard.

Fördjupning

Senaste siffrorna gällande EU:s bistånd är från 2018 då Storbritannien fortfarande var EU-medlem.¹²

¹¹ Jonas Tallberg. EU:s politiska system. 3:e uppl. Lund: Studentlitteratur, 2008, s 36.

¹² Europeiska kommissionen, EU Aid Explorer: https://euaidexplorer.ec.europa.eu/content/overview_en

Perspektiv 3: EU handlar om fri rörlighet

EU bygger på de fyra friheterna: Fri rörlighet för människor, Fri rörlighet av varor, Fri rörlighet av tjänster, Fri rörlighet av kapital. - Grundidén är att alla EU-medborgare ska kunna resa, arbeta, studera och handla fritt och på lika villkor i hela EU.

För att den gemensamma inre marknaden ska fungera behöver EU:s medlemsländer komma överens om gemensamma lagar och regler.

Genom den fria handeln inom EU blir ekonomin starkare och priserna sjunker. Genom sin regionalpolitik satsar EU stora pengar på att skapa tillväxt och jobb (bland annat för unga) och stödja regioner, även i Sverige.

mucf Myndigheten för ungdoms- och civiltillsfrågor

Perspektiv 3: EU handlar om fri rörlighet

Ett sätt att beskriva och förklara EU:s utveckling och fördjupade samarbete är att gemensamma lagar och regler inom ett politikområde ofta kräver gemensamma lagar och regler i ett annat politikområde, eftersom politikområdena hänger samman och påverkar varandra.

EU:s gemensamma marknad skapades i samband med Maastrichtfördraget 1993. Alltså, en europeisk marknad där alla ska kunna resa fritt, handla varor och tjänster från andra länder på samma villkor som dem som bor där. Men för att en gemensam marknad skulle fungera behövde länderna komma överens om gemensamma regler och länderna började samarbeta kring jordbrukspolitik, handelspolitik och fredlig användning av kärnkraft.

Genom den gemensamma marknaden blev det möjligt för studenter att studera i andra länder på samma villkor som dem som redan bor i landet. Det i sin tur skapade ett behov av samarbete inom utbildningsfrågor och därigenom utvecklades samarbetet till att successivt beröra fler områden.

Tips och frågor

Har du hört talas om Bolognaprocessen?

Namnet kommer från ett möte i Bologna i Italien 1999. Ett syfte med processen är att skapa ett gemensamt betygssystem (ECTS) i EU så att du lättare kan använda dina betyg när du söker jobb i hela EU eller när du vill byta mellan olika universitet i EU. Du kanske vill läsa en termin i Sverige, en termin i Italien och en termin i Litauen?

Idag är det 45 länder som är med i samarbetet. Alltså även länder utanför EU.¹³
Genom olika bidrag och program kan EU stötta utvecklingen. Till exempel görs satsningar för att minska arbetslösheten bland unga genom olika projekt och bidrag. Europeiska solidaritetskåren är ett sådant exempel.

¹³ Universitets- och högskolerådet. Internationella möjlighet. Bologna processen - det europeiska området för högre utbildning: <https://www.uhr.se/internationella-mojligheter/Bologna-processen/>

Perspektiv 4: EU = EU:s värderingar

EU:s värderingar är människans värdighet; frihet; demokrati; jämlikhet; rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter.

EU:s beslutprocess har också blivit mer och mer demokratisk. Sedan 1979 kan EU:s medborgare välja representanter direkt till Europaparlamentet och nu är Europaparlamentet med och fattar de flesta EU-beslut.

Genom att fler länder har blivit medlemmar i EU har EU säkerställt en demokratisk stabilitet i hela Europa.

mucf Myndigheten för ungdoms- och civiltillsfrågor

Perspektiv 4: EU = EU:s värderingar

Enligt ett annat perspektiv spelar normer, värderingar och identitet en viktig roll i beskrivningen av EU.

Tips och frågor

Men vad består EU:s normer, värderingar och identitet av?

Det finns mycket forskning i ämnet. Ett första steg kan vara att titta i vad som står i EU:s fördrag.

Fördjupning

EU:s fördrag anger EU:s mål, vilka regler som gäller för EU-institutionerna, hur beslut ska fattas samt förhållandet mellan EU och medlemsländerna.

Det senaste och gällande fördraget är Lissabonfördraget från 2009 som består av Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om europeiska unionens funktionssätt

Under artikel 2 i fördraget om Europeiska unionen finns EU:s 6 värderingar: "Unionen ska bygga på värdena respekt för människans värdighet, frihet, **demokrati**, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter. Dessa värden ska

vara gemensamma för medlemsstaterna i ett samhälle som kännetecknas av mångfald, icke-diskriminering, tolerans, rättvisa, solidaritet och principen om jämställdhet mellan kvinnor och män.”¹⁴

De gemensamma normerna, värderingarna och identiteten har sedan format till exempel **EU:s beslutsprocess och EU:s utvidgning**.

EU:s beslutsprocess: Europaparlamentet har, sedan Nicefördragets 2003, tillsammans med ministerrådet haft rollen som beslutsfattare i en rad områden men Europaparlamentet fick mer makt genom Lissabonfördraget 2009 och fick en mer aktiv och beslutande roll i EU:s budgetprocess.¹⁵

EU:s utvidgning: Utvidgningspolitiken handlar om att bestämma vilka länder som ska vara med i EU. EU ställer krav på de länder som vill bli med, bland annat krav på ländernas demokratiska och ekonomiska system så att de är i linje med EU:s värderingar.¹⁶

Tips och frågor

Vilka krav ska EU ställa på de länder som vill gå med i EU?

Kroatien är EU:s nyaste medlem. Kroatien blev medlem 2013.

Tips och frågor

Vilket land tror du blir nästa land att gå med i EU?

Dessa länder är kandidatländer 2020: Albanien, Montenegro, Nordmakedonien, Serbien och Turkiet.

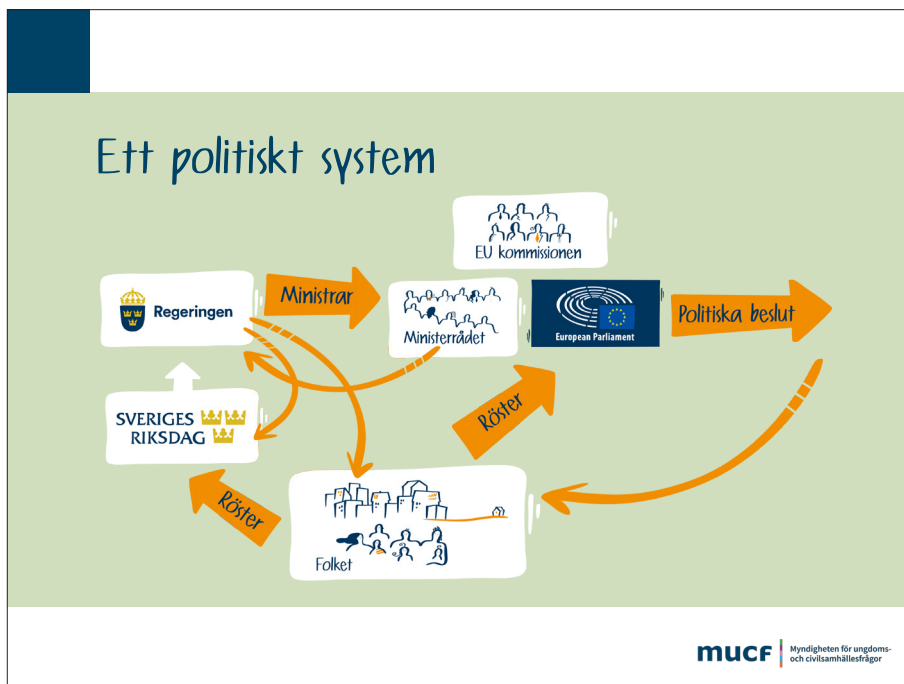
Tips och frågor

Blir demokratin starkare ju fler länder som blir medlemmar i EU?

¹⁴ EUR-Lex. Gällande fördrag. Fördraget om Europeiska Unionen (Konsoliderad version 2016): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016M/TXT&from=EN>

¹⁵ Europaparlamentet. EU:s funktionssätt. EU:s institutioner och organ. Europaparlamentet befogenheter: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sv/sheet/19/the-european-parliament-powers>

¹⁶ Europeiska kommissionen. Riktlinjer. EU:s utvidgning: https://ec.europa.eu/info/policies/eu-enlargement_sv

Ett politiskt system

Det finns, som ni sett, flera olika sätt att förklara bildandet och utvecklingen av EU. EU är varken en typisk internationell organisation som FN eller WHO. Inte heller en federation bestående av mindre stater som USA eller Tyskland. EU är något unikt. En organisation av sitt eget slag.

Ett vanligt sätt är att beskriva vad faktiskt EU är, är att beskriva EU som ett politiskt system.¹⁷

I ett politiskt system ingår politiska aktörer (här förenklat till folket), det kan vara: medborgare (alltså du), företag, civillsamhällesorganisationer, fackföreningar och politiska partier. Det ingår också politiska institutioner (**EU-kommissionen, ministerrådet, Europaparlamentet**) som lägger fram förslag till beslut och som sedan fattar besluten. Besluten påverkar i sin tur de politiska aktörerna (här förenklat till folket) i systemet. Bilden är en väldigt förenklad.

För att göra den lite mer verklighetsbaserad lägger vi till den nationella nivån i det politiska systemet. Sveriges politiska system är nämligen en del av EU:s politiska system. Eller kanske snarare, EU är en del av Sveriges politiska system? I systemet finns nu två institutioner som är direktvalda av folket, Europaparlamentet och Sveriges riksdag. Vi kommer gå närmare in på hur ett beslut fattas på EU-nivå och hur du som medborgare kan påverka ett EU-beslut.

Tips och frågor

Så, består EU endast tre institutioner?

¹⁷ Jonas Tallberg. EU:s politiska system. 7:e uppl. Lund. Studentlitteratur, 2020.

Nej, EU består också av **27 medlemsstater** – dessa 27 medlemsstater har genom att skriva under EU:s fördrag gått med på att ge bort en del av sin makt till EU.

Fördjupning

EU består därtill av bland annat *7 institutioner, 8 andra organ och 33 decentraliserade EU-byråer*. Europeiska regionkommittén är ett exempel på ett av EU:s 8 organ. Frontex är ett exempel på en EU-byrå som har hand om EU:s samarbete gällande gränsbevakning.

EU:s institutioner

- **EU-kommissionen:** lägger fram förslag, verkställer beslut och ser till att EU:s lagar och regler följs
- **Ministerrådet:** stiftar lagar tillsammans med Europaparlamentet
- **Europaparlamentet:** stiftar lagar tillsammans med ministerrådet

Fördjupning

- **Europeiska rådet:** bestämmer EU:s mål och prioriteringar
- **EU-domstolen:** tolkar EU-rätten och dömer
- **Europeiska centralbanken:** driver samarbetet kring den gemensamma valutan Euro
- **Europeiska revisionsrätten:** granskar EU:s ekonomi

EU kostar – är det värt pengarna?

90 procent av EU:s budget betalas tillbaka till EU:s medlemsländer genom EU-stöd och gemensamma satsningar. Vissa länder får mer och andra får mindre. Sverige är ett av de länder som betalar in mer i EU:s kassa än vad vi får ut. De senaste fem åren har Sverige betalat 24- 44 miljarder kronor om året till EU och fått tillbaka 10-13 miljarder kronor.

Vad tycker du? – är det värt pengarna för Sverige att vara medlem i EU? Varför/varför inte? Hur påverkar Brexit Sveriges medlemsavgift?

EU kostar – är det värt pengarna?

Tips och frågor

Diskussionsövning i storgrupp

EU:s budget delas upp i långtidsbudgetar som sträcker sig över sju år. Nästa budget sträcker sig för åren: 2021–2027. En stor skillnad i den nya långtidsbudgeten är att Storbritannien har gått ut ur EU vilket har påverkat EU:s budget. Europaparlamentet ska godkänna långtidsbudgeten innan den kan bli verklighet 2021.

Vad gör EU?

Tips och frågor

Använd gärna diskussionskortet – **Vad gör EU? En gemensam europeisk marknad** och **EU:s utvidgning** till denna del av presentationen.

EU är aktivt i nästan alla områden som rör våra liv och vår vardag

mucf Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

EU är aktivt i nästan alla områden som rör våra liv och vår vardag

EU är aktivt i nästan alla områden som rör våra liv och vår vardag men EU:s rätt att införa nya lagar och regler varierar mellan olika politiska områden och enskilda frågor. Detta brukar delas in i olika slags befogenheter.¹⁸

EU:s befogenheter

EU kan ha exklusiv befogenhet, delad befogenhet eller stödjande befogenhet.

- I vissa frågor, till exempel fiskekvoter och internationella handelsavtal, får endast EU fatta beslut. **EU har på så vis exklusiv befogenhet.**
- Vissa frågor, till exempel miljö- och asylfrågor samt jämställdhet och folkhälsa, beslutas på både EU- och på nationell nivå. **EU har alltså delad befogenhet.**
- I frågor som rör utbildning och ungdomspolitik kan EU stödja medlemsländerna med till exempel bidrag eller rekommendationer. **EU har därav stödjande befogenhet.**
- Vissa frågor, till exempel skatter och socialförsäkringar, kan endast fattas på nationell nivå. **EU har inga befogenheter.**

¹⁸ EUR-Lex. Uppdelning av befogenheterna inom EU: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=legissum:ai0020>, Sveriges riksdag. EU:s politikområden. Fokus på gemensamma mål: <http://eu.riksdagen.se/vad-gor-eu/eus-politikomraden/#Bildspel-Från-biobransle-till-bistand>

5 viktigaste samhällsfrågorna för unga*

Sjukvård

Utbildning

Migration

Klimat

Jämställdhet

*Resultat från rapporten Unga med attityd, MUCF 2019

mucf Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällsfrågor

5 viktigaste samhällsfrågorna för unga

Låt oss titta på vad EU gör inom några av de fem politiska områden som unga tycker är viktigast, enligt MUCF:s rapport ”Unga med attityd 2019. Del 1: Samhällsfrågor och demokrati”.

Exempel på EU-lagar

Sjukvård	Genom europeiska sjukförsäkringskortet har alla européer rätt till akut sjukvård i andra EU-länder på samma villkor som medborgarna där. Rätten beskrivs i en förordning.
Utbildning	Du har rätt att bo i det EU-land där du studerar under hela studietiden om du uppfyller vissa villkor. Rätten beskrivs i ett EU-direktiv.
Migration	Enligt FN:s och EU:s regler är flyktingstatus en internationellt erkänd status. EU-lagen - Dublinförordningen avgör var inom EU, ansökan ska prövas.
Klimat	Genom ett EU-direktiv förbjuds engångsplast som plastbestick och plasttallrikar, med start 2021.
Jämställdhet	EU klubbade 2019 igenom ett direktiv om 4 månaders föräldraledighet per förälder där 2 månader inte går att flytta över . Det är en radikal förändring i de flesta EU-länder, även om Sverige har 3 reserverade månader.

Exempel på EU-lagar

Här är exempel på hur EU inom ramen för sin så kallade ”delade befogenhet” har stiftat lagar inom de fem områdena.

1. Sjukvård ¹⁹
2. Utbildning: Du har rätt att bo i det EU-land där du studerar under hela studietiden om du:
 - är inskriven vid ett erkänt lärosäte
 - har tillräcklig inkomst eller andra medel så att du kan försörja dig utan bidrag
 - har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i landet. ²⁰
3. Migration ²¹
4. Klimat ²²
5. Jämställdhet ²³

¹⁹ EU. Ditt Europa. Privatpersoner. Hälsa. Oplanerad vård. Sjukförsäkring vid korta vistelser: https://europa.eu/youreurope/citizens/health/unplanned-healthcare/temporary-stays/index_sv.htm

²⁰ EU. Ditt Europa. Privatpersoner. Bo utomlands – formaliteter. Upphållsrätt. Studerande. Upphållsrätt: https://europa.eu/youreurope/citizens/residence/residence-rights/students/index_sv.htm

²¹ Migrationsverket. Privatpersoner. Skydd och asyl i Sverige. Att söka Asyl. Asylregler: <https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Skydd-och-asyl-i-Sverige/Att-ansoka-om-asyl/Asylregler.html>

²² Europeiska rådet Europeiska unionens råd. Press. Pressmeddelande. Rådet antar förbud mot engångsplast: <https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2019/05/21/council-adopts-ban-on-single-use-plastics/>

²³ EUR-Lex. Dokument 32019L1158. Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1158 av den 20 juni 2019 om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare och om upphävande av rådets direktiv 2010/18/EU: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1590431833559&curi=CELEX:32019L1158>

EU:s Rättsakter

Det finns flera olika rättsakter som kan användas för att nå målen i EU-fördragen. En del är bindande, andra inte. Vissa gäller för samtliga EU-länder, andra bara för ett fåtal.²⁴

Det finns olika typer av europeiska rättsakter som har olika tyngd.

Fördjupning

Fördrag: EU:s grundlag

Förordningar: är en bindande rättsakt som alla medlemsländer behöver följa.

Direktiv: sätter upp vilka mål som medlemsländerna ska uppnå, men medlemsländerna bestämmer själva hur det ska gå till.

Beslut: är bindande för dem som det riktar sig till (t.ex. ett enskilt EU-land eller företag) och är direkt tillämpligt.

Rekommendationer: är inte bindande. Med en rekommendation kan EU-institutionerna framföra åsikter och föreslå åtgärder som inte är rättsligt bindande.

Yttranden: Ett uttalande från institutionerna innebär inte några rättsliga skyldigheter för mottagarna. Ett yttrande är inte bindande. Det kan utfärdas av EU:s största institutioner (kommissionen, rådet, parlamentet), Regionkommittén samt Europeiska ekonomiska och sociala kommittén.

²⁴ Europeiska kommissionen. Lagstiftning. Typer av EU-rättsakter: https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/types-eu-law_sv

Exempel på mål uppsatta av EU

Sjukvård	Den europiska barngarantin ska garantera att varje barn i Europa som riskerar fattigdom eller social utestängning har tillgång till de mest grundläggande rättigheterna som hälso- och sjukvård och utbildning.
Utbildning	Ungdomsstrategin har 11 ungdomsmål som Europas unga har bestämt genom EU:s ungdomsdialog. Ett av målen handlar om lärande av god kvalitet.
Migration	EU-kommissionen vill hantera migrationen bättre och skapa en moderniserat asylsystem.
Klimat	EU ska sträva efter att bli världens första klimatneutrala kontinent.
Jämställdhet	Genom den Europeiska Sociala Pelaren vill EU säkra jämställdhet. Kvinnor ska ha rätt till lika lön för likvärdigt arbete.

Exempel på mål uppsatta av EU

Här är exempel på hur EU inom ramen för sin så kallade ”stöttande befogenhet” har satt mål inom de fem områdena.

1. Sjukvård ²⁵
2. Utbildning ²⁶
3. Migration ²⁷
4. Klimat ²⁸
5. Jämställdhet ²⁹

²⁵ Europeiska kommissionen. Employment, Social Affairs and Inclusion. Investing in children. Child guarantee for vulnerable children: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1428&lang-Id=en>

²⁶ LSU. Vad vi gör. Europa: <https://lsu.se/gor/europa/>

²⁷ Europeiska kommissionen. Riktlinjer. Migration och asyl: https://ec.europa.eu/info/policies/migration-and-asylum_sv

²⁸ Europeiska kommissionen. Strategier. Priorities 2019-2024. En europeisk grön giv: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sv

²⁹ Europeiska kommissionen. Priorities. A deeper and fairer and monetary union. The European Pillar of Social Rights in 20 principles: https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_en

Exempel på stödprogram från EU

Sjukvård	Genom forskningsfonden Horisont 2020 kan forskare söka bidrag för att hitta lösningar på Covid-19.
Utbildning	Erasmus+ är EU:s program för utbildning, ungdom och sport. Förutom student- och elevutbyten kan ungdomar åka iväg utomlands på utbyten och projekt. Inom Europeiska solidaritetskåren kan unga 18-30 år åka som volontär till ett annat EU-land.
Migration	Asyl-, migrations- och integrationsfonden (AMIF) ska bidra till en fungerande migrationspolitik som värnar asylrätten.
Klimat	Programmet Life ger finansiering för projekt som syftar till att skydda miljön och klimatet.
Jämställdhet	Programmet Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap finansierar projekt för jämställdhet och mot våld mot kvinnor.

Exempel på stödprogram från EU

Här är exempel på hur EU inom ramen för sin så kallade ”stöttande befogenhet” har upprättat program eller bidrag inom de fem områdena.

Mer information om europeiska ungdomsdialogen: <https://lsu.se/gor/europa/>

1. Sjukvård ³⁰
2. Utbildning ³¹
3. Migration ³²
4. Klimat ³³
5. Jämställdhet ³⁴

³⁰ Europeiska kommissionen. Horisont 2020: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/area/health>

³¹ MUCF. Bidrag. Ungdomsutbyten och kompetensutveckling: <https://www.mucf.se/ungdomsutbyten-och-kompetensutveckling>, MUCF. Bidrag. Europeiska Solidaritetskåren: <https://www.mucf.se/ungdomsutbyten-och-kompetensutveckling>

³² Migrationsverket. Andra aktörer. EU-fonder. Om Asyl- och integrationsfonden (AMIF): <https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/EU-fonder/Om-Asyl--migrations--och-integrationsfonden-AMIF.html>

³³ Europeiska kommissionen. EASME. LIFE programme. <https://ec.europa.eu/easme/en/life>

³⁴ Europeiska kommissionen. Justice. Grants. Justice programme 2014-2020. Rights, Equality and citizenship Programme 2014-2020: https://ec.europa.eu/justice/grants1/programmes-2014-2020/rec/index_en.htm

Varför samarbeta?

Varför tror du att EU-länderna har bestämt att göra de här satsningarna tillsammans istället för var för sig?

Vilka slags frågor är omöjliga för Sverige att lösa på egen hand utan EU-samarbetet?

Varför samarbeta?

Tips och frågor

ÖVNING: Diskutera frågan i små grupper om 2-4 personer. Skriv sedan gemensamt ner en lista med för- och nackdelar.

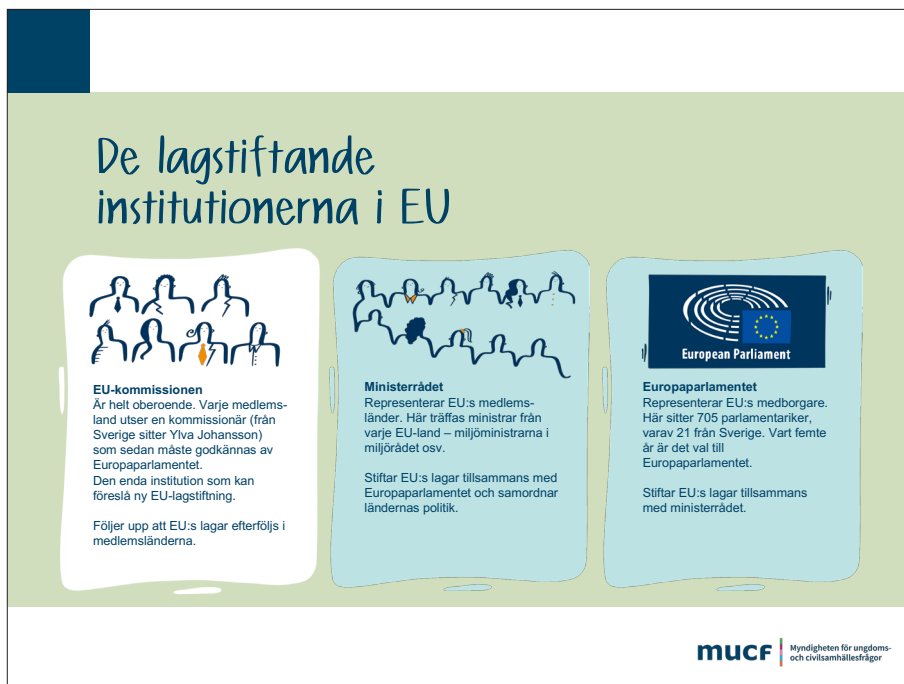

Hur stiftar EU lagar

Men hur går det till? Hur blir en EU-lag till?

Tips och frågor

Använd gärna diskussionskortet – **Ministerrådet och Europa-parlamentet** till denna del av presentationen.

De lagstiftande institutionerna i EU

EU har två lagstiftande institutioner och en institution som lägger fram förslag till lagstiftning.

Lagstiftningsprocessen

- Lagstiftningsprocessen börjar med att EU-kommissionen lämnar ett förslag till ministerrådet och Europaparlamentet: En sådan här lag vill vi ha!
- Innan dess har EU-kommissionen gjort mycket forskning och frågat olika aktörer, organisationer, länder och EU:s befolkning vad dem vill.
- Ministerrådet och Europaparlamentet tittar på Kommissionens förslag.
- I ministerrådet debatterar medlemsländernas ministrar och kommer fram till en gemensam hållning.
- I Europaparlamentet debatterar alla parlamentariker och kommer fram till en gemensam hållning.
- Därefter förhandlar ministerrådet och Europaparlamentet tills de har kommit fram till ett gemensamt beslut.

EU-kommissionen: lägger fram förslag, verkställer beslut och ser till att EU:s lagar och regler följs.

EU-kommissionen leds av Kommissionens ordförande.

Tips och frågor

Vet ni vad ordföranden heter?

2019 blev Ursula von der Leyen vald till Kommissionens ordförande som leder kommissionen tillsammans med 27 kommissionärer från varje land. Från Sverige kommer Ylva Johansson. Varje kommissionär ansvarar för en EU-fråga och leder ett eller flera generaldirektorat (avdelningar) med flera anställda. Totalt arbetar 32 000 tjänstepersoner på EU-kommissionen. Ylva Johansson ansvarar för EU:s inrikesfrågor som bland annat inbegriper frågorna kring inre säkerhet och migration.

Ministerrådet: stiftar lagar tillsammans med Europaparlamentet.

Vilken minister som deltar på de olika ministermötena beror på vilken fråga som ska diskuteras. Ska ministrarna besluta om miljöfrågor då deltar de olika ländernas miljöministrar. Är det en fråga om utbildning som ska diskuteras då deltar de olika ländernas utbildningsministrar i mötet

Europaparlamentet: stiftar lagar tillsammans med ministerrådet.

I Europaparlamentet samarbetar ledamöterna i grupper efter sin politiska tillhörighet. Partier från olika EU-länder som har liknande värderingar bildar partigrupper.

Fördjupning

För att bilda en partigrupp krävs minst 23 ledamöter från sju länder. De ledamöter som inte tillhör någon grupp kallas grupplösa. Under mandatperioden 2019–2024 finns sju partigrupper. Här sitter 705 parlamentariker, och 21 röstades fram i från Sverige. Vart femte år är det val till Europaparlamentet. ³⁵

³⁵ Sveriges riksdag. EU-information. Europaparlamentet. Medborgarnas röst i EU: <http://eu.riksdagen.se/vad-ar-eu/eus-institutioner/europaparlamentet/#Svensk-paaverkan-i-grupper-och-utskott>
Europaparlamentet: Organisation och arbete. Organisation. De politiska partierna: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/sv/organisation-and-rules/organisation/political-groups>

Europaparlamentsvalet

EU har en stor påverkan på politiken i Sverige. I kommuner berörs nästan hälften av frågorna av EU.

Samtidigt är det fortfarande väldigt få som röstar i EU-valet. I riksdagsvalet 2018 deltog 87% av svenskarna medan i EU-valet året efter röstade bara 55%.

Varför tror du att så många färre röstar i Europaparlamentsvalet?

Diskussionsövning Europaparlamentet

Tips och frågor

ÖVNING: Diskutera frågan i små grupper, exempelvis 2 eller 3 personer i 3–5 minuter. Dela sedan gemensamt de främsta tankarna som kom upp.

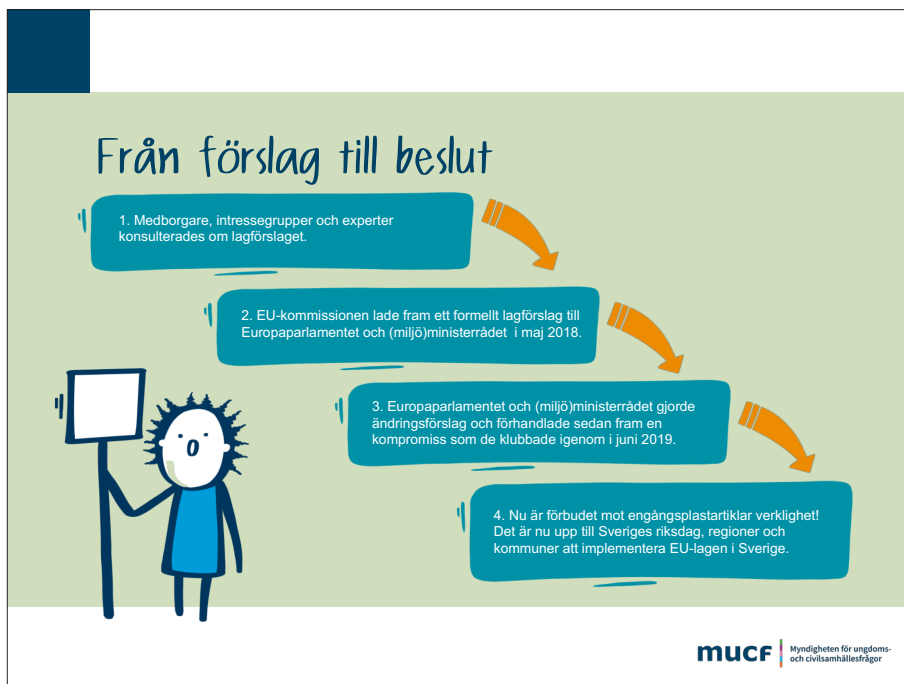
Så förbjöds engångsplast i EU

- 30 procent av plasten återanvänds. 80 procent av det skräp som hamnar i haven är plast.
- Miljöorganisationer i Europa gick samman med ett förslag till EU-kommissionen om att helt förbjuda engångsplastartiklar för att minska miljöförstöringen i Europa.
- **Den 21 maj 2019 beslutade EU att, från och med 2021, helt förbjuda plasttallrikar, plastbestick, sugrör och många andra engångsartiklar.**

Så här gick det till, från förslag till beslut!

Så förbjöds engångsplast i EU.

Nu ska vi se hur EU-direktivet om förbud mot engångsplast röstades igenom och blev lag.

Från förslag till beslut

Tips och frågor

ÖVNING: I vilka av dessa steg har du som medborgare inflytande? Fråga i storgrupp eller diskutera två och två.

Svar: I steg 1 genom konsultation/samråd, i steg 2 genom att Sveriges regering utser en kommissionär och Europaparlamentet utser ordföranden för kommissionen, samt i steg 3 och 4 genom rösträtten i respektive val.

Fördjupning

Tidsramar för de olika stegen:

1. **26 juni 2017 – 16 oktober 2017**, Det är alltid svårt att säga exakt när en process började. Men här säger vi att processen började med att EU-kommissionen ställde en fråga till allmänheten genom en öppen konsultation online där organisationer, medborgare, kommuner, regioner, företag etc. fick delta och säga vad de tyckte om mikroplast i haven.³⁶
2. **28 maj 2018:** EU-kommissionen lade fram ett formellt lagförslag till Europaparlamentet och (miljö)ministerrådet i maj 2018

³⁶ Europeiska kommissionen. Konsultationer. Public consultation investigating options for reducing releases to the environment of microplastics: https://ec.europa.eu/info/consultations/public-consultation-investigating-options-reducing-releases-environment-microplastics_en

3. **Ministerrådet** enades om sin ståndpunkt den **31 oktober 2018**. Förhandlingarna med **Europaparlamentet** inleddes den **6 november 2018** och avslutades med en preliminär **överenskommelse den 19 december 2018**, som medlemsländernas **EU-ambassadörer bekräftade den 18 januari 2019**.³⁷
4. **I direktivet står:** Medlemsstaterna ska sätta i kraft de lagar, bestämmelser och administrativa föreskrifter som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den ... [två år efter dagen för detta direktivs ikraftträdande]. De ska genast informera kommissionen om detta.³⁸

Sveriges EU-ambassadör

Tips och frågor

Vet du vem som är Sveriges EU-ambassadör?

Det är Lars Danielsson.

Lars Danielsson är myndighetschef för Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen i Bryssel (Sveriges ambassad i EU). EU-ambassadörens ansvar är att förbereda möten i ministerrådet som handlar om: ekonomiska och finansiella frågor, utrikespolitik, allmänna frågor och rådet för rättsliga och inrikes frågor samt Brexit.

³⁷ Europeiska rådet Europeiska unionens råd. Press. Pressmeddelande 19 december 2018. Engångsplast: ordförandeskapet når preliminär överenskommelse med parlamentet: <https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2018/12/19/single-use-plastics-presidency-reaches-provisional-agreement-with-parliament/>

Europeiska rådet Europeiska unionens råd. Press. Pressmeddelande 18 januari 2019. Engångsplast: EU-länderna överens om att förbjuda vissa engångsartiklar av plast, <https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2019/01/18/single-use-plastics-council-confirms-agreement-which-bans-certain-throwaway-plastic-items/>

Europeiska unionens råd. Press. Pressmeddelande 21 maj 2019. Rådet antar förbud mot engångsplast: <https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2019/05/21/council-adopts-ban-on-single-use-plastics/>

³⁸ EU-direktivet. EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV OM MINSKNING AV VISSA PLASTPRODUKTERS INVERKAN PÅ MILJÖN, Bryssel 5 juni 2019: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/PE-11-2019-REV-1/sv/pdf>

Hur hänger du, Sverige och EU ihop?

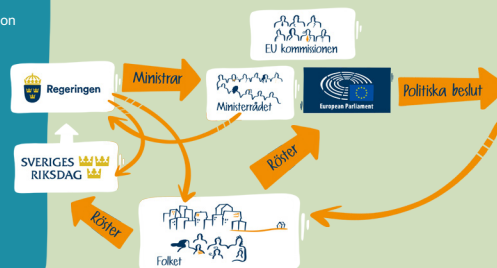
Tips och frågor

Hur var Sverige med och bestämde om förbudet av engångsplast?
Hur kan du vara med och påverka ett annat EU-beslut? Och vad händer sedan i Sverige med beslutet som Europaparlamentet och ministerrådet fattar?

Använd gärna diskussionskortet, **EU:s påverkan på Sverige** och **Påverkan**, till denna del av presentationen.

Mycket av EU-politiken sker på hemmaplan.

Olika typer av förhandlingar
Riksdagen är Sveriges lagstiftande institution
Riksdagsutskottet följer arbetet i EU
I EU-nämnden pratar riksdagen och regeringen om vad Sverige ska rösta i ministerrådet
Regeringens ministrar röstar därefter i ministerrådet
Europaparlamentet röstar
Regeringen skriver en proposition som lämnas till riksdagen
Riksdagen debatterar och röstar
Sverige har en ny lag

mucf Myndigheten för ungdoms- och civillsamhällesfrågor

Mycket av politiken sker på hemmaplan

1. Innan ett beslut fattas i EU sker **olika typer av förhandlingar**. Förhandlingarna sker inte bara i **Europaparlamentet** och i **ministerrådet** i Bryssel utan förhandlingar sker också hemma i **Sveriges regering** och på **Sveriges ambassad i EU**. Från att EU-kommissionen har lagt fram ett lagförslag till att det blir en ny lag i Sverige kan ta 3,5 år.
2. När Kommissionen lade fram förslaget skickade regeringen information till riksdagen om förslaget och regeringens ståndpunkt:

Fördjupning

”**Regeringen** ser ett behov av flexibilitet i omfattningen av direktivet för att på sikt kunna omfatta fler produkter som ger upphov till marin nedskräpning. En flexibilitet bör även finnas i direktivet för att undvika oproportionerlig börda för redskapstillverkarna och fiskeoperatörerna.”³⁹

3. **Regeringen** skickade också förslaget på remiss till olika myndigheter och aktörer i Sverige.⁴⁰

³⁹ Sveriges riksdag. Dokument & lagar. Direktiv om minskning av plastprodukters miljöpåverkan: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/fakta-pm-om-eu-forslag/direktiv-om-minskning-av-plastprodukters_H506FPM124

⁴⁰ Sveriges riksdag. Dokument & lagar. Direktiv om minskning av plastprodukters miljöpåverkan: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/fakta-pm-om-eu-forslag/direktiv-om-minskning-av-plastprodukters_H506FPM124

4. Eftersom **riksdagen** är lagstiftande institution i Sverige är riksdagen också med i förhandlingarna. När **ministerrådet** och **Europaparlamentet** håller på att ta fram ett nytt direktiv följer **riksdagsutskottet** arbetet. **Utskottet** bestämmer om lagförslaget kan fattas av EU eller om det ska fattas av Sverige. De tittar på vem som har befogenhet att fatta beslutet.

Tips och frågor

Kommer du ihåg att EU har olika befogenheter beroende på vilken fråga som diskuteras?

5. Miljö är en fråga där EU har delad befogenhet. Därför fick EU sätta ett direktiv hur medlemsstaterna ska minska plastens inverkan på miljön.
6. I **EU-nämnden** pratar **riksdagen** och regeringen om vad Sverige ska rösta i **ministerrådet**.
7. **Medlemsländernas ministrar** röstar därefter i ministerrådet. Och **EU-parlamentarikerna** röstar i Europaparlamentet.
8. **Ministerrådet** och **Europaparlamentet** röstar båda ja för lagförslaget
9. **Regeringen** skriver en proposition som lämnas till **riksdagen**.
10. När det gäller direktivet om engångsplast beslutade regeringen och miljödepartementet att utreda hur direktivet ska implementeras i Sverige. Sverige har två år på sig att implementera direktivet i Sverige.
11. **Riksdagen** debatterar och röstar
12. Sverige har en ny lag ⁴¹

Både **regeringen** och **riksdagen** är alltså med och bestämmer när en ny EU-lag blir till. **Genom att påverka vem som sitter i riksdagen påverkar du alltså EU.**

⁴¹ Sveriges riksdag. Riksdagens EU-arbete. EU-frågor i utskott, EU-nämnd och kammare: <http://eu.riksdagen.se/eu-i-riksdagen/riksdagens-eu-arbete/#>

Riksdagen, regeringen och EU

Regeringen representerar.

Riksdagen granskar.

Riksdagen beslutar

SVERIGES
RIKSDAG

mucf Myndigheten för ungdoms-
och civillsamhällesfrågor

Riksdagen, regeringen och EU

Vilka olika roller har riksdagen, regeringen och EU?

Representerar: Regeringen företräder Sverige i ministerrådet genom de olika ministrarna.

Granskar: Riksdagen är med och granskar EU:s lagstiftning. De nationella parlamenten kan också stoppa EU-lagstiftning om man kan visa att det är mer effektivt att lagstifta i medlemsländerna istället.

Beslutar: Regeringen och riksdagen diskuterar i EU-nämnden. Sverige är som medlemsland med och beslutar i ministerrådet och röstar om vilka beslut EU ska ta. Riksdagen röstar sedan om lagförslaget i Sverige.

Riksdagen, regeringen och EU

Vem ser till att lagen blir
verklighet?

Regeringen, myndigheter, regioner
och kommuner implementerar

SVERIGES RIKSDAG

EU:s ungdomsstrategi ställer tillexempel krav på att
Sverige behöver ta fram en handlingsplan

mucf Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällesfrågor

Riksdagen, regeringen och EU

Implementerar: Regeringen ser tillsammans med myndigheter och kommuner till att den nya lagen om till exempel engångsplast blir verklighet i Sverige. När Sverige tillsammans med de andra EU-länderna har satt gemensamma mål måste en strategi tas fram för hur målet ska nås i Sverige.

EU:s ungdomsstrategi ställer tillexempel krav på att Sverige behöver ta fram en handlingsplan

Sverige och EU

Ungefär hälften av alla frågor som kommunen hanterar har på ett eller annat sätt med EU att göra. Det handlar inte bara om lagar och regler som EU har beslutat om och som Sverige måste följa. Det kan också handla om pengar och stöd som EU ger till kommuner i Sverige för att driva olika projekt, till exempel ungdomsutbyten inom Erasmus+.

Känner människor till vad och hur EU påverkar Sverige och människors liv?

Tycker du att det är viktigt att de som bor i Sverige känner till hur EU påverkar, eller spelar det ingen roll?

SVERIGES
RIKSDAG

mucf Myndigheten för ungdoms-
och civiltillsfrågor

Diskussionsfråga Sverige och EU

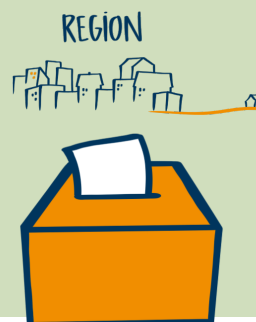
Tips och frågor

Diskutera frågan i små grupper, exempelvis 2 eller 3 personer i 3–5 minuter. Dela sedan gemensamt de främsta tankarna som kom upp.

Regionen och EU

Sveriges regioner

- 21 regioner
- styrs av regionfullmäktige som består av direktvalda politiker
- ansvarar och tar beslut i frågor om sjukvården, kollektivtrafik och regionens tillväxt och utveckling.
- EU påverkar sammanslaget lite mer än hälften av en regionfullmäktiges dagordning
- kan söka bidrag från EU:s program och fonder
- behöver följa EU:s lagar gällande till exempel offentlig upphandling

mucf Myndigheten för ungdoms- och civiltillsfrågor

Regionen och EU

Sveriges regioner

Sverige har 21 regioner. Regionerna styrs av regionfullmäktige som består av direktvalda politiker. Regionerna ansvarar och tar beslut i frågor om sjukvården, kollektivtrafik och regionens tillväxt och utveckling.⁴²

Sammanlagt påverkar EU lite mer än hälften av dagordningspunkter från regionfullmäktige.⁴³

Regionen kan söka bidrag från EU:s program och fonder och behöver följa EU:s lagar gällande till exempel offentlig upphandling.⁴⁴

⁴² SKR. Demokrati, ledning, styrning. Politisk styrning, förtroendevalda. Så styrs regioner: <https://skr.se/demokratiledningstyrning/politiskstyrningfortroendevalda/kommunaltsjalvstyresastyrskommunenochregionen/sastyrregionerna.1790.html>

⁴³ SKR. Demokrati, ledning, styrning. EU, internationellt. Lär andra om EU: <https://skr.se/demokratiledningstyrning/euinternationellt/eukommunerochregioner/larandraomeu.1753.html>

⁴⁴ SKR. Demokrati, ledning, styrning. EU, internationellt, EU:s fonder och program: <https://skr.se/demokratiledningstyrning/euinternationellt/eukommunerochregioner/eusfonderochprogram.1640.html>

Regionen, kommunen och EU

Europeiska region kommittén

- rådgivande och kan ge rekommendationer utifrån ett lokalt och regionalt perspektiv
- 12 av totalt 329 ledamöter representerar svenska kommuner och regioner.
- EU-kommissionen och ministerrådet måste rådfråga kommittén i frågor som påverkar den lokala och regionala nivån till exempel
- Europeiska regionala utvecklingsfonden. ungdomsfrågor, kultur och idrott, miljö, energi och klimatförändringar, transport, och folkhälsa.

mucf Myndigheten för ungdoms- och civiltillsfrågor

Regionen, kommunen och EU

Sveriges regioner kan vara med att påverka i Europeiska regionkommittén. Kommittén är rådgivande och kan ge rekommendationer utifrån ett lokalt och regionalt perspektiv. 12 av totalt 329 ledamöter representerar svenska kommuner och regioner.⁴⁵

Fördjupning

En del ledamöter är regionpresidenter i stora regioner i Europa och företräder flera miljoner invånare, medan en del andra representerar mindre kommuner. Ledamöterna utses formellt av ministerrådet efter att ha nominerats av den svenska regeringen. Det är Sveriges kommuner och regioner (SKR) som föreslår namnen.⁴⁶

EU-kommissionen och ministerrådet måste rådfråga kommittén i frågor som påverkar den lokala och regionala nivån. Europeiska regionala utvecklingsfonden är ett exempel. Andra exempel är ungdomsfrågor, kultur och idrott, miljö, energi och klimatförändringar, transport, och folkhälsa.⁴⁷

⁴⁵ SKR. Demokrati, ledning, styrning. EU, internationellt: Regionkommittén: <https://skr.se/demokratiledningstyrning/euinternationellt/regionkommitten.406.html>

⁴⁶ SKR. Demokrati, ledning, styrning. EU, internationellt. Svenska delegationen: <https://skr.se/demokratiledningstyrning/euinternationellt/regionkommitten/svenskadelegationen.1016.html>

⁴⁷ Europeiska regionkommittén. Om: <https://cor.europa.eu/sv/about/Pages/default.aspx>

Kommunen och EU

- 290 kommuner
- Kommuner är representerade i EU genom Regionkommittén
- Kommuner kan delta i EU-kommissionens samråd och föra fram sin åsikt i en fråga
- Kommuner kan ha kontor i Bryssel och försöka föra fram sin kommuns åsikter direkt till de som arbetar i EU:s institutioner
- Kommuner kan söka finansiering från EU:s program och fonder.

mucf Myndigheten för ungdoms- och civiltillsfrågor

Kommunen och EU

Tips och frågor

Har du tänkt på att din kommun är med i EU? Vad spelar din kommun för roll i EU? Har din kommun ett kontor i Bryssel? Är din kommun representerad i Bryssel? Kanske genom Regionkommittén? Har din kommun kanske en EU-samordnare eller en EU-strateg? Vet du vad den personen jobbar med?

EU inkluderar också alla kommuner i EU och kommunerna har möjlighet att självständigt delta i EU:s politiska system utan att gå via Sveriges riksdag eller regering. Deltagandet för kommuner i EU kan ske på olika sätt

- Kommuner är representerade i EU genom Regionkommittén. Innan vissa beslut tas inom frågor som transport och energi behöver Regionkommittén få säga sin åsikt innan ministerrådet fattar beslut. ⁴⁸
- Kommuner kan delta i EU-kommissionens samråd och föra fram sin åsikt i en fråga ⁴⁹
- Kommuner kan ha kontor i Bryssel och försöka föra fram sin kommuns åsikter direkt till de som arbetar i EU:s institutioner
- Kommuner kan söka finansiering från EU:s program och fonder. Din kommun kan till exempel ta emot volontärer från andra EU-länder eller driva ungdomsprojekt med pengar från EU.

Kommuner kan ta del av forskning, utbyte av kunskap och olika stöd via EU. Till exempel kunde man få hjälp av specialutbildade brandmän från bland annat Polen under bränderna som härjade i Sverige sommaren 2018.

⁴⁸ SKR. Demokrati, ledning, styrning. Regionkommittén: <https://skr.se/demokratiledningstyrning/euinternationellt/regionkommitten.406.html>

⁴⁹ Europeiska kommissionen. Law. Welcome to have your say: <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say>

Kommunen och EU

- Flera av EU:s beslut påverkar kommuner. Det gör att kommunerna är en aktör som faktiskt ser till att EU:s beslut blir verklighet och kommunen har därmed möjlighet att tolka och bestämma hur EU-lagarna ska följas.
- Genom att rösta på representanter i din kommun kan du vara med och påverka EU-beslut.

mucf | Myndigheten för ungdoms- och civiltillsfrågor

Kommunen och EU

- Flera av EU:s beslut påverkar bara kommuner. Det gör att kommunerna är en aktör som faktiskt ser till att EU:s beslut blir verklighet och kommunen har därmed möjlighet att bestämma hur EU-lagarna ska följas. Till exempel måste kommunen följa EU:s regler för källsortering, kvaliteten på dricksvatten, skydd av personuppgifter på nätet mm. Det är också kommunen som tar fram strategier och bestämmer hur till exempel EU:s riktlinjer för sysselsättning och mot tidiga skolavhopp ska genomföras

Hur kan du påverka EU-politiken?

Din rösträtt

Starta eller skriv på ett medborgarinitiativ

Konsultationer

Kontakta politiker

mucf Myndigheten för ungdoms- och civiltillsammansfrågor

Hur kan du påverka EU-politiken

Din rösträtt. Som vi har sett påverkar din röst EU-politiken både genom Europaparlamentsvalet, riksdagsvalet och kommunalvalet.

- Starta eller skriv på ett medborgarinitiativ. Med en miljon signaturer från minst sju länder måste EU ta upp frågan. Medborgarinitiativet var faktiskt ett initiativ från europeiska demokratirörelser!
- Konsultationer. Medborgare kan uttrycka sina åsikter om lagförslag till kommissionen eller regeringen genom samråd (online-enkäter), medborgardialoger eller direktkontakt. Unga kan även delta i den Europeiska Ungdomsdialogen.
- Kontakta politiker i Sverige och EU direkt! Ofta blir din röst starkare om du går samman med andra, till exempel genom en förening.

Tips och frågor

Avsluta gärna med övningen Sortera EU:s insatser efter effekt